

Cvetoči maj po naših parkih in vrtovih

Ljubljana, v maju.

Ljubljanci se radi ponašajo, da naj smo sami med seboj ali pa proti tujcem, da je naše mesto zelenja, parkov in vrtov. S pravico smo ponosni na to, da si vse tako, kakor bi bilo želeli. Se pred kakimi 30 ali 40 leti je imelo naše mesto lepe možnosti, da bi si ustvarilo sredi mesta več parkov, ker je bilo mnogo več nezazidane plošče. Tako pa je deloma potreba naglo naraščanje mesta, deloma pa tudi nerazumevanje tedaj zamudilo marsikatero priliko. Naj omenimo samo to, da je na primer pokojni škof dr. Jeglič podaril mestu Ljubljani veliko parcelo na Taboru pod edinim pogojem, da mesto tam uredi velik park, ki je temu delu mesta tako nujno potreben. Mesto Ljubljana te svoje obljube ni izpolnilo. Tudi za druge parcele je bilo marsikje določeno, da nastanejo tam parki, pa so bile pozneje zazidane. V zadnjih letih se je v tem oziru mnogo obrnilo na boljše, zlasti odkar vodi v umetniškem oziru stavbno politiko našega mesta mojster Plečnik, ki ni nikoli pozabil projektirati pri splošnih regulacijskih načrtih tudi potrebnih parkov. Tako je na primer projektiral lep park za najnovejši del mesta, to je za Bežigrad, pa tudi v južnih delih mesta in v Šiški so projektirani parki.

Pa že iz obstoječih zapuščenih parkov je mesto na občina napravila prav privlačne točke deloma po Plečnikovi zamisli, deloma po načrtih drugih arhitektov. Naj omenimo samo lepo preurejeno obrežje Gradašnice, Ambrožev trg, mali park v Vegovi ulici, Hrvaški trg in park na Rinskem trgu pred sodnijo.

Velika sreča za Ljubljano pa je, da je ostal nezazidan ves Tivoli. To je predvsem zasługa železnice, ki je stekla točno pred sto leti po Tivoliju in tako Ljubljancem preprečila, da niso hoteli več zidati onstran železniške proge, kakor so prvotno nameravali. Že dolga leta pa je skoraj ves Tivoli last mestne občine in je tudi nezazidljiv. Kolikor so parki sredi mesta bolj skromni in majhni, toliko več nam odtehta Tivoli, ki je v resnici v bližini in lahko dostopen vsem Ljubljancem. Tudi Tivoliju se seveda temeljito pozna stvariteljska roka mojstra Plečnika, ki je ustvaril iz nekdanjih zapuščenih kostanjevih drevoredov čudovita sprehajališča in krasne nasade. Tivoli pa še vedno spreminja svoje lice in se vedno bolj izpopolnjuje. Sedaj med vojno je res precej tivoljskega zemljišča spremenjenega v vojne vrtove in nasade, kar pa ne kvari zunanje lica.

Druga sreča za Ljubljancem je, da imamo v

Ljubljani sorazmerno izredno dosti zasebnih vrtov. Seveda niso ti vrtovi dostopni občinstvu, pomenjajo pa le zdrava pljuča za mesto samo, kajal v teh vrtovih nastaja zrak, bogat svežega kisika in rastlinstvo na teh vrtovih vsrkava ogljikovo kislino, ki bi se je v mestu gotovo preveč nabralo. Že desetletja so znani nekateri posebno krasni zasebni vrtovi, ki so res vzorno gojeni ter najlepši prav sedaj v maju. Tako je imela na primer družina Zeschko pri svoji vili vrt, bogat najlepših rastlin in cvetlic, ki je slovel po vsej nekdanji kranjski deželi. Hodili pa so ga obhodovali tuji, ki so prihajali v Ljubljano. V slovensko leposlovje je zašla hvala o enem »najlepših ljubljanskih vrtov«, namreč o vrtu gospe Šarabonove. (Tavčar: »Cvetje v jeseni«).

Se več takih zasebnih vrtov je v Ljubljani. Pa tudi razni zavodi in samostani se postavljajo s krasnimi vrtovi. Tako je na primer uršulinski vrt, sedaj sicer nekoliko manjši kakor je bil nekoč, toda še vedno je po vsej pravici ponos uršulinskega samostana in gojiteljice, ki slove kot večje vrtnarice. Vrt Marijanišča ni znan samo po krasnem cvetju in sadnem drevju, temveč tudi po umnih kulturah in koristnih rastlinah, ki tam uspevajo, da človek niti verjeti ne bi mogel, ko ne bi na lastne oči videl, kako rastejo debele paprike, velikanske jagode in podobno. Neko po-

Umetniški zbornik?

Prejšnji mesec je v Bibliofilski založbi izšel na sodobno umetnost, ni še prav nobenega si-Maleš, pa našim pričakovanjem in željam ni prinesel sroččenja. Po prikupni zunanosti, ki jo je mojstrsko zamislil pok. Jakopič, sem se ga lotil kar z nekim svetlim spoštovanjem, a čimdalje sem listal po njem, toliko bolj sem se vračal spet na trdna tla, dokler nisem imel pred seboj le še kopice raznih, večinoma starih klisejev, pesmic in člankov, kar je vse vneseno v Zbornik brez vsakega sistema. (V tem, da se nanašajo zgolj na sodobno umetnost, ni še sprav nobenega sistema.)

Zdi se mi, da je imel g. Maleš pred seboj kup klisejev, ki jih je nabral vesplošno, pa mu je šinilo v glavo, da bi se dali koristno uporabiti. V tem plodovitom momentu je bil rojen Umetniški zbornik! Da je temu tako, priča tudi št. 1, s katero je označen, češ, klisejev je še precej — pa v drugo naprej.

In tak zbornik je bil poslan med slovenske ljudi, da s svojo vsebino pripomore k razumevanju in poglobitvi umetnostnih vprašanj; odem v veselje naj tudi izbrane primere slovenskega stvarjalnega dela v slikarstvu, kiparstvu in grafiki, drugim, večjim narodom pa je postavljen za parado, da je naša umetnost na zavidanja vredni višini.

Iskal sem v njem rdečo nitko, ki se nekje začne, se potem odvija do viška in nazadnje zaključeno celoto poveže v lep žopek. A o vsem tem niti sledu: pač pa mi je skoro sleherni stran zgovorno pripovedovala o naglici, s katero je bil ta Zbornik znežen skupaj, kajti nihče in nič me ne more prepričati, da je Zbornik plod dolgotrajnega dela in premišljenjavanja. Morda je v založniku in uredniku šele tlela ideja, ki pa še ni bila niti spočeta, kaj šele, da bi jo razvijalo se nosil v sebi. Ob kupu že rabljenih klisejev je bil Zbornik spočet, praksa pri urejanju Umetnosti pa je nadomestila vso dobro nošenja in pri tem predčasem porodu opravila tudi vse babičke posle. Nabral je torej nekaj klisejev, iz uredniškega predala vzel par člankov, poprosil se tu in tam za kak prispevek (da bi tako zabrisal sledove naglice), g. Benčina je večinoma kar po SBL zbral vse Slovence, ki so v zadnjih 40-ih letih imeli čopič ali evinčnik v rokah, pa je pobral po raznih starih časopisih in revijah, da je našel v njih to, kar sodijo naši umetniki o umetnosti in življenju — in Zbornik je imel potrebno vsebino, ki bo izpolnila 304 strani. Da pa Zborniku da, oziroma le samo še povzdigne njegovo umetniško vrednost, je stlačil vanj še nekaj pesmi, ki pa pri vsej dobri volji in želji po originalnosti ne učinku-

Nakazovanje racioniranih živil trgovcem

Prehranjevalni zavod Visokega komisarijata v Ljubljani obvešča vse trgovce z racioniranimi živilji, zadrage in peke mesta Ljubljane, da bo nakazovanje rac. živil za mesec junij v Gosposki ulici 12-I po naslednjem abecednem redu:

Petek, 14. maja od A — B, Sobota, 15. od C — G, Ponedeljek, 17. od H — Ka, Torek 18. od Ke — Ku, Sreda, 19. od L — Ma, Četrtek, 20. od Me — N, Petek, 21. od O — P, Sobota, 22. od R — S, Ponedeljek, 24. od Š — Ÿ, Torek, 25. od V — Ž, Sreda, 26. maja peki od A — P, Četrtek, 27. maja, peki od R — Ž.

Razdeljevanje rac. živil pa se prične 15. maja iz skladišč I. Vok, Bleiweisova cesta in A. Volk, Resljeva cesta. Pri nakazovanju bo vsak trgovec obveščen iz katerega izmed navedenih skladišč bo prejel blago.

Prof. Calvi predsednik, prof. Papaluca podpredsednik Italijanskega kulturnega instituta

Na predlog Visokega komisarija in Zveznega tajnika je predsednik fašističnega kulturnega instituta n. s. Camillo Pelizzi imenoval te dni prof. Bartolomea Calvija za predsednika Italijanskega kulturnega instituta v Ljubljani, prof. Vita Papaluca pa za podpredsednika.

Prof. Calvi bo začel svoje delovanje z branjem in komentiranjem XXI. speva Dantejevih »Nebes«, ki je posvečen sv. Frančišku Asiškemu. Branje bo dne 15. maja ob 7 zvečer v mali dvorani Glasbene Matice. Vstop prost.

sebnost pa je imel leta in leta vrt, namreč vzoren čebelnjak, ki je pomenjal pravo ljubezen pokojnega prelata in prošta Andreja Kalana, ki je prav meseca maja najrajši gledal, kako marljivo čebeličice letajo od cveta in nosijo svoji sladki zaklad v panje.

Dandanes je skoro vsaka leha in vsaka grečica pri lišah in tudi vrtan od njih spremenjena v nasade s koristnimi rastlinami, kar je za sedaj samo ob sebi umevno. Prav sedaj je pogled na brsteče rastline in na vse cvetje najlepši in boli ko kdaj se potrjuje sloves, da je Ljubljana v resnici mesto parkov in vrtov.

jejo nič drugače kot mašila, prav kot tiste tri smešnice na zadnji strani, ki so kar najprimernejša pika tej edinstveni celoti. Če me je sprva neprijetno zadelo, da n. pr. Sternena predstavljajo take reprodukcije, sem danes vesel, da se drugih ni dotaknil s svojimi mešetarskimi rokami. Pa tudi drugi umetniki se menda ne čutijo posebej počaščene, ko gledajo v Zborniku nekatera svoja tako brezpomembna dela ali pa natisnjena tako kot v najslabšem dnevniku (A. Bucik st. 166, L. Dolinar st. 179, T. Kos st. 180, 181, Vavpotič st. 191, 193, G. A. Kos st. 206, B. Vavpotič st. 218, Gorše str. 230, Pavlovce str. 239, Sedej str. 254 itd. itd.).

Menda to vendar ni album osebnih obračunavanja, četudi Sternenovim mislim o risbi in formi kot najvažnejšem v slikarstvu slede Mušičeve, ki so tem za 180 stopinj nasprotni in poleg tega celo zelo osebne. Je-li morda tudi to le slučajno, da se Mušičeve misli nadaljujejo še na 296. strani? Dvomim, da je baš pri teh izjavah vse tako, kot je napisano. Najbrže je smisel mnogih misli precej drugačen, kot pa zveni iz teh drobcev, iztrganih iz celote.

Tole bi rad povedal: Dobili smo Umetniški zbornik in po naslovu sodeč, bi morala biti v njem zbrana izbrana dela naših umetnikov. Za tak izbor pa mora imeti urednik bistro oko in tenak čut, kar pa g. Maleš v primeru Zbornika popolnoma odrekam. Ne rečem s tem, da nima ne enega niti drugega, trdim, da ju pri urejanju tega Zbornika ni uporabljal. S tehtnico v roki je treba tehtati posamezne umetnine, preden smejo v umetniški zbornik. Vživetje se je treba v umetnino in umetnika in poiskati le tiste umetnine, ki pomenijo umetnikov višek, razvojne poti v takile celoti niso pomembne. Nazadnje so pa umetniki veliki le po svojih vrhunskih stvaritvah, ne pa po kopici del, ki so samo posamezni klini v lestvi, ki vodi k vrhu. Pok. Jakopič je dejal, da je dovolj, če zapusti umetnik kakih deset del, kolikor jih je potrebnih za umetniški razvoj bodočih rodov. — (g. Maleš pa je smatral za nujno, da je v Zborniku prišlo kar 25 svojih del!) — Zbornik pa je šel mimo vseh teh dejstev in tako potem najdemo v njem imena, ki bodo tudi poznavalec naše umetnosti prazen zvok. Kaj delajo v Zborniku razni Zorniki, Groharjevega življenjepisa pa ni niti ene njegove slike! Sprva sem mislil, da so umrli umetniki izpuščeni in tu iskal pojasnil in opravičila, a Bernekerja, Sterleta, Goloba in še nekaterih tudi ni več med nami, pa vendar so reprodukcije njih del v Zborniku. Kaj ni to najjasnejši dokaz Maleševih zaletelosti?

O člankih sem že povedal, da niso vsi pisani izredno za ta Zbornik, zato pa so tudi brez vsake notranje zveze. Samo nekaj splošnega o umetnikih in umetnostih, tako v duhu »Žene in doma«, kjer so tudi hoteli postreči vsem z vsem. Je-li morda spomin pok. Vavpotiča z vsemi temi pesmimi, članki, solzavim pismom in mnogimi res slabimi reprodukcijami (st. 133, 137), bolj počaščen, kot pa bi bil z enim samim občutenim člankom?

In nazadnje: če je to zbornik sodobne slovenske umetnosti, čemu potem Malešev pismo Vavpotiču, Malešev srečanje z Jakopičem, pa še o Malešu, pa 25 Maleševih reprodukcij, od teh kar dva barvisti in štiri celostranske priloge? Je morda Maleš tisti stebel, okoli katerega se ovija sodobna slovenska umetnost?

Dovolj bo. Vkljub naštetemu pozdravljamo misel izdajati zbornik slovenske umetnosti, odklanjamo pa način, kakor je bil poslan v svet, ves nepripravljen, nedonošen, neresen celo pod imenom »bibliofilstva«, in pa, da si ga lasti nekak kartel, ki ni niti toliko prožen, da bi povabil k delu tudi može, ki vedo, kako se taki reči streže.

DC.

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Nekaj let je že tega, odkar gospod Dyke ni dobil od inženirjev in arhitektov, ki jim je pisaril za informacije, drugega kakor drobna pisma. Slednjič je sestavil poslanico, ki mu je prinesla ogromno množino izjernih odgovorov, pisanih tudi na več straneh. Opazili boste, da je v bistvu pismo prav tako sestavljeno kakor tisto, ki smo ga že objavili. Med branjem skušajte med vrstami ugani občutke in mnenje tistega, na katerega je naslovljeno.

John-Manville, 40. cesta, New York.

Gospod John Doe

Dragi gospod John!

Vas smem prositi pomoči v neki zadregi? Pred letom dni sem predlagal naši družbi, da bi morali arhitekti imeti nek priročnik, ki bi v splošnem obravnaval zgodovino gradbenega materiala tvrdke John-Manville in njen delež pri gradnji in obnavljanju poslopij.

Priloženi priročnik je sad tega predloga.

Predsednik bi bil sedaj pripravljen dati v tisk drugo izdajo pod pogojem, da mu jaz dokažem, da je prva izdaja dosegla zaželene uspehe.

Zato je nujno potrebno, da se obrnem na Vas in ostalih devet in štirideset arhitektov v različnih pokrajinah, ki vse vsakega mero-dajni sodniki.

Da bi Vam olajšal delo, sem na priložen listu podal nekaj vprašanj in zelo bi Vam bil hvaležen, če bi mi hoteli poslati odgovore na vprašanja, še bolj bi bil pa vesel Vaših opomb in mnenj. Prilagam vam tudi ovojnico z znakom vred.

Niti ni potrebno napisati, da Vam to ne ustvarja nikakih obveznosti. Zadostuje mi, da napišete, ali naj tiskamo drugo izdajo z izboljšanimi popravki, osnovanimi na Vaši izkušnosti in nasvetih.

V vsakem primeru lahko računate z mojo hvaležnostjo za Vaše prijazno sodelovanje. Hvala! Vam vdani Dyke.

Opozoriti Vas moram na nekaj. Vem iz izkušnje, da bodo nekateri skušali tako pismo udejstviti mehanično in neodkritosrčno. Potem ne bodo dosegli ničesar.

Spomnite se: vsi žele odobravanja in priznanja, a nihče ne potrebuje hinavščine praznega hlinjenja.

Ponavljam spet in spet: načela, podana v tej knjigi, bodo imela uspehe le tedaj, če bodo izhajala iz srca. Ne govorim o prevarah in trikih, pač pa o novem načinu medsebojnega življenja.

Kako lahko hitro uničimo lastno družinsko srečo

Pred več kot sedemdesetimi leti se je Napoleon III., vnuk Napoleona Bonaparteja, zaljubil v Marijo Evgenijo Avgustino di Montijo, tebsko knezino, najlepšo žensko na svetu, in jo poročil. Njegovi svetovalci so mu rekli, da je hčerka neznanega španskega kneza; a Napoleon je odgovoril: »Kaj me to briga?« Njena milina, mladost in njen čar so ga zasuli z vso srečo. S stopnic prestola je povedal vsemu narodu v brk: »Ljubša mi je ženska, ki jo ljubim, in vso čast dajem ženski, ki mi je neznanca.«

Napoleon in njegova nevesta sta imela vsega v izobilju, da sta bila lahko srečna: zdravje, bogastvo, moč, sloves, lepoto, ljubezen in oboževanje! Nikdar ni Himen blestel v tako silni toploti in sijaju. Toda sveti ogenj je kmalu ponehal, toplota se je ohladila in ogenj se je spre-menil v pepel. Napoleon je lepo Evgenijo naredil za cesarico; a nič ni v lepi Franciji, niti silna ljubezen niti oblast, mogla ovirati mlado damo, da se ne bi pritoževala in jezila.

Prevzeta od ljubeznivosti in sumničnej se lepa Evgenija ni brigala za moža, ga stalno pestila in vdirla v njegovo delovno sobo; medtem ko je bil on zaposlen z državnimi posli, ga ni puščala nikdar samega v bojazni, da se bo sestal s kakšno drugo žensko.

Vse je zaupala sestrin in se jokajoč pritoževala, vsa obupana in polna groženj. Stalno je bilo tuča palač in cesar Francije, ni imel kraja, kjer bi lahko za trenutek ostal sam in v miru.

In kaj je dosegla Evgenija s takimi neumnostmi?

Citiral vam bom odstavek iz zelo zanimive Rheinhardtove knjige »Napoleon in Evgenija, tragikomedija nekega cesarstva«: »Zaradi tega se je pogosto dogajalo, da je Napoleon ob prvih nočnih urah zapuščen palačo pri stranskih vratih, pokrit s klobukom na ušesa in v spremstvu zaupne osebe, ter odhajal na obiske h kakim damam, ki so ga čakale, ali pa se je šel sprehajati po mestu, globoko vdihavajoč zrak prostosti in premišljanja, kako drugačen bi bil lahko potek njegovega življenja.«

Vendar ta prvi neuspeh carice ni potrl do dna. Njeno srečno konjsko življenje, njeno materinstvo jo je bodrilo. Po drugi strani pa je bilo carski dvojici celo všeč, da je lahko živela sama zase. Toda kmalu se je pokazalo, da samotno življenje ne vpliva ugodno na mladega carja. Mladi car je prevzel zdaj veliko odgovornost in niti s svetom se mu bili potrebni. Toda družinsko življenje ga je vedno bolj in bolj priklopalo in ga odtegovalo od njegovih dolžnosti. Tudi za carico je pomenila zakonska sreča vse na svetu in tako je tudi ona ob svoji tihosti začela zanemarjati svoje dolžnosti kot vladarica. Carica se je zavedala, da se dviga med njo in med narodom visok zid. Ko je ob neki priliki pisala svojemu možu, da je njuno gnezdece oplo in prijetno, mu je omenila ta zid, ki jo loči od naroda, s katerim bi morala deliti usodo. Vse, kar bi tema izvrstnima človekoma moglo služiti v srečo, se je po neki čudni usodi sproti razblinjal in uničevalo.

3. Krvavo kronanje.

Vihar, ki je pretil, je bil še daleč za gorami. Rusija se je pripravljala na slavno kronanje svojega carja. Šele tedaj je vladar prvi, resnični vladar, kadar ga mazilijo in ga ovenčajo s krono, ki je znak kraljevskega dostojanstva. Tudi carica ni prava carica, dokler ni kronana s cesarsko krono.

22

Kazalo je, da bodo te slavnosti še vse lepše in veličastnejše, kakor je bilo kronanje carja Aleksandra III., kajti od takrat — po trinajstih letih — je industrija in trgovina in umetnost zelo napredovala. Država je bila v razcvitu in razmahu, tedaj je Rusija veljala kot prva država na svetu.

Kronanje je bilo določeno na dan 14. maja 1896 po ruskem štetju. Po tedanjem običaju se je ruski dvor podal že mesec dni prej v Moskvo, nekdanjo prestolnico ruskih carjev. Slavnosti so se pričele s prihodom carske dvojice v Moskvo. Ko sta car in carica zapustila Carsko selo, je zapisal car v svoj Dnevnik: »Daj Bog, da bi se ta mučna zadeva srečno končala in da bi se srečno vrnila v svoj dom.« Nesrečni car ni mislil na časti in na slavnosti, ki jih bodo priredili njemu na čast. Pred vsem drugim je mislil na to, da bi ne bilo kakšnih nesreč.

Ni tu prostora za opisovanje razkošnih prireditev, ki so veljale maziljencu Gospodovemu, dediču krone Konstantina Velikega in dediču Justinjanovega in dediču slavni carjev, ki so združili rusko zemljo in ustanovili največjo državo na svetu. Vse te slavnosti so že nešteto krat opisali vidci, ki so bili pri kronanju navzočni in se nismo mogli dosti načuditi silni lepoti in razkošju te prireditve. Nas zanimalo predvsem, kakšen vtis so napravile te slavnosti na carico Aleksandro. Doselej je carica komaj poznala rusko zemljo, ki se ji je zdaj nepričakovano prikazala v tolikem sijaju. V carju je videla carica doselej moža, ki ga ljubi, zdaj je stal pred njo posevčen v vladarja in cerkvenega kneza, ki je božji namestnik na zemlji. Pa tudi ona sama se je zdela poveljena in dvignjena nad družbo, ki jo je doselej tako odklanjala, ker ji ni znala ugajati. Zdal je ob strani svojega soproga stala tu obdana od ljudstva, ki ni zahtevalo od nje drugega ko to, da jo sme gledati in počastiti. Zdelo se ji je, da bi vsak Rus dal življenje za živo podobo svoje domovine, ki je bila upodobljena v osebi carja in carice. Ko je stala ob strani svojega

soproga, je bila smrtno blede. Ogrnjena s težkim plaščem iz zlatih niti in hermelina je bila kakor sveta podoba, ki jo nosijo v procesiji. Tega dne se je čutila mlada carica združena s svojim ljudstvom. Vzklili navdušene množice so jo dvigali, cerkvene svečanosti pa so njeno pobožno dušo zagrinjale v pajčolan skrivnostnega sveta. To, kar je doživljala mlada žena, je bilo tako novo in nenavadno, da jo je opajalo, kakor močna pijača. Zdelo se ji je, da je zdaj posvečena tudi ona, saj jo ljudstvo ekora po božje časti.

Čez več let se je neka gospa, ki je bila pri kronanju navzočna, izrazila: »Strupeno kronanje je carici zmešalo pamet! Ona si kaj tako veličastnega niti predstavljati ni mogla. To je presegalo njene moči, ona je čisto ob pameti!« Mogoče, da je bilo nekoliko resnice v teh besedah, toda v drugačnem smislu, kakor je domnevala ona gospa. Mogoče, da je carica vsa ta slava, ki so jo izkazovali, kolikor toliko napolnila s ponosom, predvsem je videla carica v poveljevanju njene osebe nekaj mističnega, skrivnostnega, ki je bilo lastno njeni duši. V svoji poštenosti si carica ni znala tolmčiti izlivov navdušenja drugače, kakor da so pristni. V tistih časih je bila večina ruskega prebivalstva resnično vdana svojem vladarju, že glede na to, da predstavljala vladar rusko dušo, ruski narod in rusko vero kot najvišji predstavnik ruske pravoslavne Cerkve. Toda ta zvestoba je bila zelo omajana po novih idejah, ki so razkrajale ruskega človeka. Carica je o vseh teh pojavih vedela zelo malo ali pa celo nič. Ni slutila, da velja zvestoba in čudenje bolj državi kot vladarjevi osebi. Carica tega sploh ni nikoli razumela. Carici je godilo navdušenje ljudstva, saj v svojem ožjem krogu ni bila nikoli deležna niti priznanja niti ljubezni. Po teh slavnostih je bila prepričana, da si je pridobila naklonjenost ljudstva, zdaj bo lahko pogrešala hladnost in brezbriznost visoke družbe. Zdal je upala, da se bo približala temu čudovitemu ljudstvu, ki je polno mistike, kakor so ji bili pripovedovali. Prav nič več si ni želela, da bi jo vzljubila visoka družba, ljubezen ljudstva ji bo zadostovala.

Grozodejstva komunističnih tolpa v Beli krajini

Sedaj so komunisti začeli moriti slovenske matere, žene in dekleta

Divje beganje iz kraja v kraj

Odskar so komunistični banditi ob metliških utrdah poiskovali trdoto svojih bete in se potem s krvavimi glavami in z velikim številom mrtvih in ranjenih umaknili nazaj v podgorjanske vasi in gozdove, tudi tam niso več našli tako zaželenega miru. V naslednjih dneh so se vse tolpe podale preko Gorjancev in nato v Suho krajino iz obupa morit in požigati. Kaj jih je tam doletelo, je znano. Zdesetkovani in obupani so mislili, da bo zanje vendar še najboljši kotiček po vaseh in gozdovih tostran Gorjancev. Kakor sestradani psi so se zopet prihuljeni plazili nazaj na grozo miroljubnega prebivalstva, ki jih je moralo celo zimo hraniti in jih je bilo do grla sito. Da bi se ljudem pokazali sveže in dobro razpoložene, so v nedeljo 14. marca priredili na Radovici splošno ljudsko veselico, na kateri naj bi se v izobilju točilo uropano »belogardistično« vino. Iz bližnjih in oddaljenih vasi so se partizanke vozile na veselico. Toda, komaj je bil otvoritven govor končan in naj bi se začelo splošno veselje, so se tudi iz Metlike prispeli pozdravi v obliki topovskih granat. Bilo je konec slavnostnega razpoloženja. Tovarišice so v največji naglici zopet zasedle vozove in v divjem diru odkurile na vse strani. Tovariši so v ta namen porabili kar svoje hitre noge.

25. marec je partizanom prinesel novo presenečenje: močan oddelek hrvaške vojske jih je prišel obiskat. Ker razbojniki niso imeli razloga pričakovati, da bo ta obisk, ki se je blizil od vzhoda, res samo vljudnostni obisk, so se vse tolpe v paničnem begu pomikale proti zapadu. S seboj so vozili svojih ok. 350 bolnikov in ranjenec, ki so se zdravili v komunistični bolnišnici na Cvetiški pri Sočah in jih še niso pomorile uši in neznošni smrad, ki je vladal v tem vzvornem urejenem sanatoriju. Vojska je smatrala iz zdravstvenih razlogov za umestno, da se to usmerna leglo uši pože. — Po umiku partizanskih tolpa je zavladal med člani terenskih odborov in zaupnikov velik preplah; spozabili so se celo tako daleč, da so se pripravljali prej teroriziranim, oklevetanim in izropanim »belogardističnim« družinam v zaščito.

Truplo Janeza Žnidaršiča

V Slamni vasi so se celo spomnili, da obstoja še neke neke zakonite oblasti in so sporočili, da leži tam v gozdu neko možko truplo in »kaj naj se ukrene, da bo zadosteno zakonom«. Truplo je bilo nato prepeljano v mrtvašnico k Trem faram. Ugotovilo se je, da je to truplo štirinadestletnega bivšega orožnika Janeza Žnidaršiča iz Curil pri Metliki. Partizani so ga odvedli in ubili 17. oktobra minulega leta. Komisija je ugotovila, da gre za nasilno smrt združeno z mučenjem. Kajti desna roka je bila v zapetju odbita, leva dvakrat prelomljena. Bile so še druge poškodbe, toda nobena neposredno smrtna. Tako strašne smrti je moral umreti Janez Žnidaršič pač edino iz tega razloga, ker ni nikoli odobral idej komunizma in se na vsa vabila in vse grožnje kot sin vernih slovenskih staršev ni hotel pridružiti tej zločinski akciji. Po petih mesecih je bilo torej njegovo truplo ob veliki udeležbi ljudstva dne 28. marca položeno k počitku v blagoslovljeno zemljo.

Komunisti more ženske

Ze med ostalimi partizanskimi žrtvami iz metliške okolice so v teku leta padle tudi ženske, o katerih mučeniški smrti smo že poročali. Dne 27. julija sta bili na polju pri delu ustreljeni Marija Lončarič in njena petnajstletna hči Anica iz Rosalnice. 6. septembra sta bili na Dobravicah ustreljeni Marjeta Nemančič iz Dobravice in njena nečakinja Marija Virant iz Metlike. Pridružujejo se jim: 44 letna Lojka Marija iz Dol, ustreljena na Suhoru lani 23. junija; Golja Ana z Dol. Suhora, ubita skupno s svojim možem Rudolfom na Dragah lani ob koncu decembra; 17 letna Karolina Nemančič iz Bereče vasi, ubita na Dragah 4. jan.

Zverinski umor matere

Med najhujše prizadeti v suhurski fari je družina trgovca Antona Iveca, ki ni izgubila samo svoje skrbne matere, marveč tudi vse svoje premoženje. Tisti dan po napadu na Suhor so smatrali banditski roparji za svojo najvažnejšo nalogo izropati Ivečvo premoženje. Najprej so tolovaji z juga odnesli iz trgovine, kar se jim je zdelo primerno. Potem so prišli na svoj račun še slovenski, ki so prve dale prekašali po nasilnosti in pohlepnosti. To roparsko tolpo so vodile znane partizanske firme iz Metlike: bivši občinski sluga Jakob Ogulin, bivši prometnik Jože Borštnar, bivša blagajničarka občine Stanka Bajuk, ki je pri tem ropu imela glavno besedo in vzpodbujala tovariše, naj le temeljito napravijo, kajti taka pri-

lika se jim ne bo več zlepa nudila. Do golih polic so izpraznili trgovino, pobrali ves živež in obleko. Če ti pogori hiša, si s trdom in znojnim postaviš drugo. Če izgubiš premoženje, si boš s potrpežljivostjo in trdim delom pridobil novo. Zato Ivečvi ob tej katastrofi niso obupali. To še ni bilo najhujše. Najhujše je šele prišlo in to kmalu, v treh tednih. V noči na trindvajseti december je nenadoma potrkalo na okno: »Odprite!« Brahljalni sili se ne moreš upirati, zato je gospa s hudimi slutnjami v sruču odprla. Pobrali so še malenkosti, ki so po prvem ropu ostale in kar si je skrbna žena potem nabavila. »Z nami greste!« se je glasilo povelje. Zadnji pogled ljubeče matere je pobožal speča otroka, nato je morala s tolovaji v gluho noč. Bilo je slovo za vedno. Lahko si mislimo, kaj sta občutili sri dekle, ko sta se zjutraj zbudili in zaman iskali mater, da ji voščijo dobro jutro. — Kaj je prestala dobra gospa Alojzija Ivečva, ko so jo več dni vlačili po svojih taboriščih in na svoj znan način zasliševali, ne ve nihče. Končno je — v cvetu let morala žrtvovati svoje življenje, pustiti ovdovelega moža in osirotele otroke, ker kot verna slovenska žena ni mogla odobravati zločinske komunistične akcije.

Nove mučenice

V zadnjih dveh mesecih, t. j. v marcu in aprilu se je vsa besnost komunistov okoli Metlike obrnila proti ženskam. Padla sta v tem času samo dva možka, toda osem žensk.

Dne 15. marca je bila odvedena Vrančarjeva teta Neža Plešec iz Curil št. 7, stara 58 let. Zagrešila ni ničesar, razen da je pogosto, tudi ob delavnih hodila v Metliko k maši in sv. obhajilu. Istočasno je bilo odvedeno 33 letno dekle Jožefa Matekovič z Radovice št. 36. Za njo je bilo usodno to, da je šla štiri dni prej v Metliko k spovedi in velikonočnemu obhajilu. Obdolžili so jo da je ona javila metliškemu topništvu partizansko veselico na Radovici. Brez dokazov so jo 23. marca skupno z Nežo Plešec zaklali v svojem taborišču na Dragah.

Dne 20. marca so bile istočasno odvedene kar štiri nedolžne žrtve iz Slamne vasi: 53 letna samoska Katarina Luzar s številke 2, 44 letna vdova Marija Nemančič roj. Gornik, hiš. št. 3, 57 letna Marija Govednik roj. Stefanič, hiš. št. 28, žena cerkvenega ključarja in 30 letna služkinja Draga Štos, hiš. št. 23. Po daljšem času nasilja in zasliševanja so bile vse štiri umorjene na Dragah. Edino to je bila njih krivda, da so čutile potrebo vsaj od časa do časa, če že ni mogoče vsako nedeljo, poiskati si nadnaravne tolažbe in pomoči v sv. maši in sv. zakramentih, od katerih partizani ljudi nasilno odvračajo.

Zadnji dve žrtvi v marcu sta bili 57 letni posestnik Jože Stare iz Bereče vasi št. 34 in njegova 17 letna hči Jožefa. Bil je vzor vernega slovenskega moža in skrbnega očeta, hči pa vzor dobro vzgojenega, poštenega slovenskega dekleta. Taki so partizanom trn v peti in že v naprej zapisani smrti. Dne 29. marca ju je prišel iskat prosluli bandit Ilija Badovinac iz Rosalnice pri Metliki z nekaj pomagači. Še isti dan ju je na svojo roko umoril na kraju, ki ga imenujejo Grabriha. Partizani so s tem zopet »osvobodili« narod dveh poštenih ljudi. Mislim, da za ta svojevoljni postopek Ilija in tovariši niso bili prehodno kaznovani.

Dne 9. aprila so partizani odvedli in ubili svojega lastnega zaščitnika 25 letnega Janeza Vukšiniča iz Boldraža št. 18. Za njegovo zločinsko delovanje je ga zadel kazen od tam, od koder je najmanj pričakoval.

Doslej zadnja znana žrtev je bila zopet ženska in sicer 60 letna vdova Barbara Režek s Krašnjega vrha št. 11. Zločinci so jo odvedli 10. aprila na Drage v svoje taborišče in jo tam ubili. Česa je bila ta stara ženica kriva in česa so se od nje bali, si res ne moremo misliti. Vzroka njene nasilne smrti pač ne moremo iskati drugje, kot v golem pohlepu po krvi.

Svoje zločine komunisti drago plačujejo

Ta pohlep po krvi pa komunisti drago plačujejo z lastno krvjo. Vsak teden jim prinaša nove poraze in nove množice mrtvih. Po kratkem času prezupnega napadanja so se seveda morali v neredu umakniti in zunaj vasi so jih strojnice na debelo kosile.

Niso se še oddahnili od tega poraza, že jih je doletelo novo presenečenje: v soboto 17. aprila je začel od Rožnega dola proti severovzhodu po gorjanskih gozdovih in grebenih prodirati novomeški udarni bataljon. Roparji so se v paničnem begu umakali proti vzhodu. Ko so končno videli, da so od vseh strani obkoljeni, so se skušali postaviti v bran na gorjanskem prelazu, ki ga ljudje imenujejo »Na vahtic«. Ob tej priliki se je živo

pokazalo, da partizanska vojska ni nič drugega kot nedisciplinirana tolpa, ki se prav malo spozna na tehnično vojskovanje. Padlo jih je zopet velika množina. Vojaštvo, ki pozna pieteto tudi nasproti sovražniku, jih je tam dostojno pokopalo. Novomeški udarni bataljon je ob tej priliki zaplenil 57 pušk in dve streljici.

Ob tem spopadu je slavno padel legionar, vojak črnomalske legije Jože Cvelbar, doma iz Kostanjevice. Njegovo truplo je bilo prepeljano v domači kraj.

3. maja je v spopadu z banditi na Brezovi rebri pri Semiču, junaško se boreč do zadnjega, padel legionar semiške legije Bojič Janko, rojen l. 1921 na Krašnjem vrhu pri Metliki. Oba padla junaka sta bila svojim tovarišem vzor hrabrosti in neustrašenosti. Legionarji ju bodo kot taka ohranili v častnem spominu. Njuna izguba je vsekakor bolela ne samo za tovariše in sorodnike, marveč tudi za vse njune rojake. Tolažilna pa je pri tem dejstvo, da je njuna smrt in smrt vsakega legionarja na drugi strani silno drago plačana in zato vsaka taka junaška smrt pomeni korak bližje tistemu trenutku, ko bo slovensko ljudstvo osvobodeno zadnjega komunističnega zločinca.

Poraz komunistov pri Brezovi rebri

Bilo je 28. aprila, ko je odšla skupina fantov iz Semiča proti Brezovi rebri. Ko je dospela do roba vasi, je zapazila komunistično roparsko stražo, jo naskočila in postrelila, ker se ni hotela predati. Sedaj je pa napadla to patroljo celo tolpa, ki nosi ime po Sereerju, ki je med tem bila v vasi. Fantje so se spustili v hudo borbo, v kateri so uničili 29 banditov in več ranili. Kljub hudemu svinčenemu dežju so imeli samo tri izgube in enega ranjenega, ki so ga še živega dobili partizani. Izpraševali so ga razne podrobnosti. Fant jim je korajžno odgovarjal in se ni bal gotove smrti. Ker so se hoteli partizani zopet pokazati duhovite, seveda po partizansko duhovite, so nesrečnega ranjenega toliko pretepili, da so mu dobesedno odbili glavo in mu zlomili več kosti. Lep primer človečanstva, ki ga predstavlja tudi »kristjan« Koebek. Temu se pravi gotovo po njegovem »novo« svobodno krščanstvo.

Janez Mavsar

Padli junaki so bili Mavsar Anton, 25 let, doma v Kalu pri Semiču; Bojič Janko, star 22 let, doma iz Krašnjega vrha pri Metliki in najmlajši Benjamin, devetnajstletni Gasparič Jurij iz Hrasta pri Vinici, ki je s svojo mladostjo pokazal, da zna prava mladina za idejo vse žrtvovati, tudi najdražje — življenje; zato na današnje čase lahko gledamo z optimizmom.

Padli junaki so našli svoj zadnji dom in

Nečlovečnost komunistov: mučeno truplo Janeza Mavsarja. S slike je razvidno, kako so komunisti razmrevirali ubogo žrtev.

mir pri Sv. Duhu v Semiču, kamor smo jih položili 1. maja. Štirje mrtvi Belokranjci so s svojo smrtjo pokazali, kako vzvišen je naš boj, in so jasno izpričali, da zna tudi narod ob srebnem pasu Kolpe umirati za resnico in da je že na-

Stavba na sipini

Vedno je treba znova in znova poudarjati, da boljševizem raste iz idejnih temeljev, ki mu jih postavlja materialistično mišljenje in življenje. Oče komunizma je svobodomiselstvo, ki je sprostilo duhovne naravnih in verskih vezi in jih poglano v materializem. Dedič vsega je postal boljševizem. Če ne bi bilo predhodne ohromitve krščanskega življenja v Evropi, bi gotovo ne prišlo do boljševizma, vsaj v tej obliki ne. To najbolj dokazujejo razni komunistični pokreti pred Marxom, ki še niso imeli brezbožnega značaja. Šele svobodomiselstvo, ki se je najbolj uveljavilo v 19. stoletju, je dalo podlago in vsebino ateističnemu boljševizmu, ki se je nato organiziral kot izrazito borbena protibozno gibanje.

Zato so razni obnovitveni poskusi, ki ne grade iz temeljev resničnega krščanstva, kakor hiša na pesku. Pride vihar in naliiv, in hiša začne razpadati. Treba je iti prav do skalne podlage, in šele nato to graditi stavbo. Če imamo skušnje, da se je tudi pri nas genetično razvil komunizem iz svobodomiselstva, potem je jasno, da svobodomiselstvo ne more biti podlaga, na kateri naj bi zrastle proti komunizmu zdrav odpor. Res je, da se morajo vse ljudske sile uporabiti v boju proti tako nevarnemu sovražniku. To ni samo neka boljša rešitev, to je naravnost dolžnost, kakor je dolžnost vsakogar, da gre v borbo za kulturne in narodne vrednote. A nekaj drugega je skupen odpor in skupna borba proti komunizmu, nekaj drugega ponavljanje istih napak, ki so rodile sam komunizem. Nikoli ne more svobodomiselstvo spodbiti komunizma, ker je z njim pretesno povezano, tako dejansko kakor idejno. Se več: v kratki zgodovini komunistične revolucije v Ljubljani pokrajini se je pokazalo, da je bila prav protozoidarsko navdahnjena in materialistično prežeta inteligenca jedro komunističnih vrst. To je tudi razvidno iz dokumentov, ki so bili te dni objavljeni v dnevem časopisu.

Preganjati komunizem z ideologijo masonskega svobodomiselstva bi se torej reklo isto kakor izganjati hudiča z Belcebubom. Proti tej ideji boljševizma je treba postaviti vsaj toliko, če ne močnejšo idejo krščanske tradicije slovenskega ljudstva, kajti vsa borba boljševizma in njegove »Osvobodilne fronte« velja tej tradiciji. Odtod, iz te starodavne tradicije, je dobilo moči in pobude tudi ljudstvo, ko je seglo po orožju in se komunistom postavilo po robu.

Zdi se, da so na delu razne podtalne sile, ki bi rade ta izraz krščanskega odpora proti boljševizmu potvarjale in izigravale. Komunizem je s tem dobil zaveznika, ki si ga je že prej vneto iskal. Razni podtalni listi se skušajo uveljaviti med protikomunističnimi borci in vplivati na njihovo mišljenje. Toda bistvo njihovega gledanja je škodljivo, njih delovanje pa le podpira in omogoča rušilno delo komunizma. Res je, da se tudi oni izjavljajo za antikomuniste, a v isti sapi pa z njimi barantajo, ker jih v to barantanje vleče sorodnost v komunističnem gibanju. Seveda se slovenski fantje od njihovih intrig ne bodo dali zbegati in bodo svoje pasti še bolj stisnili. A prav je, da vemo, odkod in kam in zakaj se ljudstvo bori, da vemo tudi, kakšnih napak se moramo izogniti, da ne pridemo do istih posledic, kakor je prišla sedanja slovenska generacija, ki je sejala svobodomiselstvo, žanje pa vihar komunistične revolucije.

Iz gospodarstva

Ljubljanska borza za blago in vrednote ima občni zbor svojih članov dne 24. maja ob 16 v borznih prostorih Gregorčičeva ulica 27 (Trgovski dom).

Skupna nabavna in prodajna zadruga, ki so ustanovili trgovci detajlisti v Ljubljani leta 1941, je v lanskem poslovnem letu ponovno napredovala. Skupni blagovni promet je lani narasel na 15.96 milij. lir; zadruga šteje 74 članov in je prebitek za lansko leto dosegel 122.174 lir, kar se porabi za okrepitev rezerv.

Novi zadrugi na Stajerskem. V celjski register je bila vpisana rafajznovka Smartno ob Paki, predsednik upravnega odbora je Ivan Košec. — V Celju je bila nadalje vpisana rafajznovka na Bizeljškem, predsednik upravnega odbora Emil Höllwarth.

veličan toliko opevane komunistične »svobode« in »prave«.

Mrtvi boreci! Vaše smrti nam niso vzelo poguma, še več so nam ga dale in mi živi prisegamo vam mrtvim, da prej ne bomo mirovali, dokler ne bomo zemljo očistili komunizma. Dragi Janez! Ti pa ki si moral še pred smrtjo videti toliko grozot in prestat toliko muk, vedi, da mi vemo kako te, je neki komunistični banditski »junak«. Lado Študelj pretepal s kolom po glavi, da Ti jo je popolnoma razbil. Kloni nisi! Hvala ti, dragi, za svetel vzgled! Mrtvi bratje, spite sladko, mi se bomo borili za vas in za vaše domove! V našem spominu boste še vedno živi in dragi, vi vitezi smrti!

KULTURNI OBZORNIK

Dr. Andrej Gosar: Eden je Gospod

Misli o božjem kraljestvu na zemlji. Nova založba v Ljubljani 1943. Str. 172. 14×19

Dr. Andrej Gosar se je lotil vprašanja o božjem kraljestvu z nekoliko drugačne strani, kakor je bilo to običajno do sedaj. Moramo priznati, da je v njegovih izjavah veliko odkritostnega hotenja in tudi mnogo misli, ki se dajo s pridom prilagoditi na sodobni čas. Ponekod so njegove misli čisto nabožno meditacijskega značaja, drugod pa bolj gospodarske in socialno usmerjene. Na splošno pa je treba reči, da je poseg laika na teološko področje zelo hvalevreden in razveseljujoč, če se le pisec loti svoje naloge z zadostno strokovno pripravljenostjo. Sicer je treba, kar se tiče strokovnega znanja, tu marsikaj spregledati, ker odločujejo drugi vidiki, namreč predvsem ta, da je javno mnenje veliko bolj sprejemljivo za razne resnice teološkega značaja, če jih podaja laik, kakor pa če jih podaja poklicni strokovnjak. Isto je treba reči tudi o prizadevanju dr. Gosarja. Če njegov trud ne temelji na zadostni teološki vsestranskosti, je treba to spregledati zlasti zato, ker praktično in v glavnem itak prihaja k splošno pravilnim zaključkom, čeprav v znanstveno teoloških premislah ni točen.

Njegovo delo obsega naslednje temeljne misli: Naš čas je čas stiska in težav. Muči ga velika duhovna stiska, a tudi velika materialna stiska, ki pa ima svoj globlji razlog v stiski človekove osebnosti. Edina pot in rešitev iz te stiske je priznanje božjega kraljestva na zemlji. Smisel božjega kraljestva pa je, v Boga in njegovo popolnost se utapljal, v njem rasti in napredovati, itd. Značaj in obseg božjega kraljestva pa določa Gosar precej drugače, kakor to ugotavlja tradicionalna katoliška

teologija. Božje kraljestvo je njemu zgolj notranje, ne samo po svojem bistvu in namenu, ampak tudi po sredstvih. Pravi, da to kraljestvo ne more biti v nvanji ureditvi individualnega in socialnega, zasebnega in javnega življenja. Bori se zato proti svetnemu pojmovanju božjega kraljestva. Pravi dalje, da se v nvanji red, ki vlada v družbi, Kristusovega kraljestva sploh ne tiče. To je značaj božjega kraljestva, a tudi ko razpravlja o obsegu, postavlja isto trditve, da je namreč božje kraljestvo na zemlji po vsem svojem bistvu le notranje, duhovno kraljestvo. V naslednjih izjavah jih trditve potem praktično zanikava, ko kljub tem govori o prekrvaženju javnih ustanov s krščanstvom. Kot temelje božjega kraljestva na zemlji postavlja dalje živo vero in popolno vdanost Bogu, življenje v Kristusu in njegovi Cerkvi ter ljubezen. V zadnjem, praktičnem delu svoje razprave pa govori pisec o delu za razširjenje in utrjevanje božjega kraljestva v naši dobi. Tu navaja nekatera napačna pojmovanja o božjem kraljestvu; predvsem se bori proti svetni zamisli božjega kraljestva, ki naj bi bilo danes zelo pereče, kar pa res ni razvidno. To se mu tudi zdi največja nevarnost: preveč svetno pojmovanje Cerkve in njenih nalog. Pravi: »Zaradi tega je huda znota in dokaz velikega nepoznavanja bistvenih posebnosti naše dobe, če vidi kdo rešitev iz sedanjih stisk in težav v tem, da bi Cerkve dobila neposreden in morda kar odločilen vpliv na urejanje svetnih, gospodarskih, socialnih in političnih zadev naše dobe. V resnici bi to pomenilo samo, postavljati Cerkvi naloge in ji nalagati dolžnosti, za katere nima ne primernih sredstev in eplih ne poslanstva, bi pomenilo, delati jo odgovorno za neizogibne neuspehe navadnih življenjskih področij, kamor njena oblast in moč niti ne segata.« Tudi v nadaljnjih izjavah se G. bori proti svetni zamisli božjega kraljestva in navaja zato običajne citate iz sv. pisma. Zelo lepa je razprava o brez-pogojni resničnosti in pravičnosti, prav tako o popolni odpovedi materializmu in mamonizmu, kjer

govori o socialni pravičnosti zlasti na gospodarskem področju. Končno kot zaključek vsega dela postavlja potrebo po intenzivnem delovanju krščanskega socialnega aktivizma.

Osnovna misel vsega Gosarjevega dela je podarek značaja in obsega božjega kraljestva, ki ga je pa teoretično pisec postavil nepravilno, čeprav potem praktično pride do pravilnejših zaključkov. Ko namreč trdi, da je treba pojmovati božje kraljestvo zgolj notranje, je v bistveni zmoti, ki so ji podlegli zlasti protestantje, tako Ritelch, Harnack in drugi. Božje kraljestvo je namreč po tradicionalni katoliški teologiji treba pojmovati v trojnem smislu: kot notranje, duhovno kraljestvo v srih vernikov, dalje kot vidno in zunanje organizirano družbo verojočih v pravega Boga in tretjič kot eshatološko kraljestvo v onstranskem življenju. Gosar dopušča samo prvi pomen in s tem brez dvoma bistveno napačno pojmuje njegov obseg in značaj. Seveda to ne moti toliko vzpodbudne vsebine njegove knjige, kajti pisec potem praktično vendarle prihaja k pravilnejšim zaključkom. Sploh je značilno zanj, da se ne drži svojih trditve in gre v zaključkih mimo njih ali pa jim celo nasprotuje. Tako pravi: »Zaradi tega je huda znota... da bi Cerkve dobila... odločilen vpliv na urejanje svetnih, gospodarskih, socialnih in političnih zadev naše dobe.« Nekaj strani dalje pa že nasprotno pravi: »Dandanes amon kristjani in katoličani prav posebno dolžni zastaviti tudi v svetnem, zlasti še v javnem življenju svoje sile ter storiti vse, da mu bomo vtisnili pravi krščanski pečat.« Ali: »Kristusovo kraljestvo... je po vsem svojem bistvu le notranje, duhovno kraljestvo...« To pa spet pobija z naslednjo ugotovitvijo: »V tej zvezi nam postane šele prav jasno in razumljivo, kako in zakaj se je moglo zgoditi, da so katoličani tako mnogih dežel dandanes obojejeni v čisto neznanu in brezpomembno vlogo v javnem življenju.« Tako si avtor na več krajih sam sebi nasprotuje. Njegova borba proti zgolj svetnim zamislim Cerkve in na

splošno božjega kraljestva je sicer hvalevredna, a vendarle dokaj nesodobna, saj v sedanjem času ni opaziti nikjer struj, ki bi zagovarjale svetno nadvlado Cerkve. Nasprotno: obstoji veliko gibanj, ki gredo v drugo skrajnost, kakor precej dokazuje literatura, iz katere je očitvidno črpal svoja izjavanja tudi dr. Gosar: da namreč pojmujejo Cerkve enostransko spiritualistično in ji odkreajo viden in socialni značaj. Zato je Gosarjeva borba proti svetnim zamislim le preveč izraz napadov, ki so doma v protestantskem in pravoslavnem odporu proti katolicizmu, čeprav je po svoji vsebini večinoma pravilna. To je nekako tako, kakor če bi prišla nad hišo povodenj, pa bi gospodar poklical gasilce, da z brizgalnicami rešujejo hišo. Njegovo pojmovanje božjega kraljestva ali v ožjem smislu Cerkve pa je teoretično nepravilno in lahko marsikoga dovede do zmotnih zaključkov. Sicer praktično pisec teorijo popravlja, a vendarle bi se kdo rajši oprjel teorije, če mu je treba izbirati med dvema nasprotujočima si trditvama.

Na splošno bi pa vendarle Gosarjeva razprava mogla precej doprinesiti k utrjevanju krščanske misli tudi med takimi krogi, ki bolj redko sežejo po tovrstni literaturi, kar dokazuje odmev v časopisu. Seveda je sedanost šla že precej mimo njegove tehnike in še bolj mimo načina problemov, ki jih prikazuje, tako da spada pisec s svojo razpravo v preteklost ali polpreteklost. Zlasti sodobni katoliški mladini bi bila njegova knjiga nekam težko umljiva, ker ni zanimala na struni, na kateri vibrirajo sodobni katoliški mladinski pokreti. Preseneča tudi to, da kljub razpravljanju o božjem kraljestvu in o njegovem širjenju tr utrjevanju ni omenjeno niti enkrat gibanje, ki ima izrazito to nalogo. Pa to je najbrž ob tako obširni snovi le nehotena pozaba. Moli tudi na nekaterih krajih preobilica citatov. Nekatera poglavja so zato nekeke kompilacije citatov in zato bolj sliči teološkemu kompandiju, kakor praktično življenjskemu delu.

Droline novice

Koledar

Cetrtek, 13. velikega travna: Servacij, škof; Robert Belarmin, škof in cerkveni učenik; Glicerija, mučenica.

Petek, 14. velikega travna: Bonifacij, mučenec; Pashal I., papež; Pahomij, opat.

Zgodovinski paberki

13. velikega travna:

I. 1717. se je rodila Marija Terezija, vladarica habsburških dežel od leta 1740. do leta 1780. Bila je bistrega duha in lepe vnanosti, poročila se je s Francem vojvodo Lotarinškim, ki je bil kot njen mož izvoljen tudi za nemškega cesarja. Prestol je zasedla po določbi pragmatične sankcije — hišnega dednega zakona, ki je razglasil nedeljivost habsburških dežel in uredil nasledstvo tudi v ženski liniji; večina evropskih držav je pragmatično sankcijo priznala še pred smrtjo Karla VI. (1711—40). Toda komaj je ta zatisnil oči, že so se proti njegovi hčerki dvignili Pruska, Bavarska in Francija. Mlada vladarica je sosemletno avstrijsko nasledstvo vojno zadovoljivo prestala (1741—1748), le Frideriku II. kralju pruskega, je morala odstopiti Slezijo. V upravnem oziru je razdelila dežele na okrožja — kresije. Preko novih upravnih uradov je izdajala svoje patente in se tako izognila vplivu stanov. Sedetvo je ločila od uprave in odpravila mučenje obloženec in sežiganje čarovnic. Sklenila je prenosovati tudi šolstvo, skrb zanj je prevzela država. Šolske reforme so imele za Slovence še poseben pomen, ker je bila prvič po uničenju protestantizma slovensčina spet upoštevana v šoli. Res, da nemški pedagogom ni bilo za to, da bi Slovence predramili, kajti nova šola naj bi bila nemška; slovenska le v toliko, kolikor je pač morala biti, da se je slovenski učenec lahko priučil nemščine. A že to je bilo za prebuditev Slovencev izredno važno. Potrebne so bile slovenske učne knjige in spet se je prebudilo zanimanje za slovenski tisk; začne se doba slovenskega preporoda.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod inž. Hugo Spitzer. Pogreb bo v četrtek, 13. maja ob 5 izpred župne cerkve na Viču na tamkajšnje pokopališče.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspal gospod Andrej Šumi, višji poštni kontrolor v pokopju. Pogreb bo v petek, 14. maja ob 3 pop. iz kapele sv. Petra na Zalah.

Naj rajnima svetli večna luč! Vsem, ki žalujejo za njima, naše iskreno sožalje!

— Jakopičev avtoportret. Na domačem umetnostnem trgu se je pojavila te dni slika, ki se proglasa za »Jakopičev avtoportret«. Glavne značilnosti tega avtoportreta pa so: slika je bila izdelana pred približno dvema tednoma, tedaj pa Jakopičevi smrti, slikana je bila tako hitro, da jo je bilo treba sušiti in napraviti za »starost s posebnimi sušilnimi napravami in končao še to: vsak poznavalec umetnin bo hitro ugotovil, da je bil ponarejevalec le neokreten diletant. Pa vendar se iščejo »strokovnjaki in oboževalci pokojnega mojstra, ki naj — najbrž za posebno nagrado — proglase ta falsifikat za pristno delo.

— Lepega jurčka nam je poslal prijatelj našega lista. Našel ga je na Golovcu. Skoro gotovo je to prvi jurček v tej sezoni.

— Učiteljski in vzgojiteljski, sežite po Slomškovi čudoviti knjigi: »Blaže in Nežica«, ki je pravkar izšla v zbirki Cvetje iz domačih in tujih logov. Doslej nam je bila častljiva knjiga nedostopna, zdaj pa jo lahko preštudiramo do dna. Odkril se nam bo duh plemenitosti, dobrote, vedrosti in poštenosti, ki je skrivnost vsakega vzgojiteljevega uspeha. Naročniki na Cvetje imajo 25% popusta. Podrobna pojasnila daje in naročnike sprejema Mohorjeva knjigarna v Ljubljani na Miklošičevi cesti 19.

— Ledenjaki so nastopili. V sredo, 12. t. m., je bil prvi dan treh ledenih mož ali ledenjakov. Prvi, sv. Pankracij, je uvel el vreme, ki je zadovoljivo. Jutro je bilo hladno, minimum je znašal +4,8 stopinj Celzija, za stopinjo več kot prejšnji dan. Na Barju je bila gosta megla, drugače se je pozneje začelo vreme emeriti in lahko oblačiti. V torek zvečer so se mnogi mali obdelovalci zemlje zelo bali, da bo v sredo zjutraj nastopila slana. Bil je namreč večer prav jasen in brez vetra, podnevi pa je bilo primerno toplo, saj je znašala najvišja dnevna temperatura v torek +21,5 stopinj Celzija. Mali obdelovalci so hiteli v torek pokrivati razne paradižnike, vsajene že na prostem, kakor tudi ponekod fižol, ki so ga bili ljudje vsadili sredi aprila in je sedaj že

dobro pognal iz zemlje. Slana ni nastopila, zanekrat so bili mali obdelovalci obvarovani pred škodo po slani, ki je posebno škodljiva fižolu in paradižnikom, ko je nasprotno solata nekoliko bolj odporna proti slani. Lani na dan sv. Pankracija je bilo primerno toplo, saj je jutranji minimum znašal +11,5 stopinj Celzija, maksimum pa +22 stopinj Celzija. Pozneje je nastopilo deževje, ki je trajalo 3 dni, a nato se je pojavila huda vročina, ko smo lani 19. maja imeli kar +31,6 stopinj Celzija.

— Nesreče na deželi. V ljubljansko splošno bolnišnico na kirurški oddelki sta bili pripeklani 2 žrtvi slomorenice. Prva žrtev je bila z Vrhnike, od koder so pripeljali 5-letnega posestnikovega sina Janeza Zeleznika, ki mu je slomorenica zdrobila desno roko. Druga žrtev je 20-letna delavka Ana Gorjupova, doma iz Sv. Jurija pri Grosupljem. Slomorenica ji je odrezala prste na desni roki. — Na Igu je konj brenil 2-letno hčerko služkinje Majdo Pečarjevo v čelo in ji prebil lobanjo. — Mizarški pomočnik, 18-letni France Trunkelj na Krki, se je pri mizarškem delu vseljal v levo roko.

— Premog in drva pri trvdri »Gorivo«, Karlovska 8. Lastnik Ljotje Jerančič mijaži.

— Odsila je neznanu kam sedemdesetletna živilska vajenka Kern Ilica iz Ljubljane. Srednje postave, plavalasa, gladko počesana, ima kratko karirasto jopico in pisano obično. Je nekoliko slaboumna in kratkovidna. Brez dokumentov, s seboj ima črno torbico in črn dežnik. Kdor ve, kje se nahaja, naj javi kvesturi ali: Kern, Celovška 43. Stroški se povrnejo.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Smrt ugledne žene. V Canale je v visoki starosti 84 let umrla gospa Josipina Rožar, vdova državnega služitelja. Radi bolezni je hudo trpela več let; vdana v božjo voljo je prenašala trpljenje, ki jo je priklenilo na posteljo. Naj ji sveti večna luč!

En mesec, ker je kradel kokoši. Posestnica Marija Komel iz Biglia, v mestni okolici, je zaslišala sumljiv šum iz domače kurnice. Hitela je pogledat, kaj se dogaja in naletela na 53-letnega Maksa Cjana, ki jo je hotel odkuriti z debelo kokošjo. Te dni je stal pred pretorjem, ki mu je prisodil mesec dni ječe in 300 lir kazni.

Z Gorenjskega

Zborovanje železničarjev od Lesc in Bleda do Kamnika je bilo nedavno sklicano v Kranju. Govoril je okrožni vodja Kuss. Apeliral je na tovarišje železničarjev, ki edino lahko jamči za redno službovanje. — Nato je govoril o socialnih razmerah pri državnih železnici in je zagotavljal, da se v okrožju državnega železniškega ravnanstva v Beljaku stori vse, da se zagotovijo socialne potrebe uslužbencev. V ostalem je Kuss ugotovil, da izvršujejo železničarji na Gorenjskem pridno in vestno svojo službo.

Za pridobitev delovnih moči na Gorenjskem bo uveljavljena te dni ista naredba, ki so jo na Koroskem že izvedli. Nepotrebni obrati bodo ustavljeni. Upoštevali se bodo predvsem obrati, ki so potrebni za življenjsko in vojno važno preskrbo prebivalstva. Uslužbenstvo bo v svoji delovni moči polno izkoriščeno. Gorenjski tehnik pravi, da bo ostala življenjsko važna preskrba gorenjskega prebivalstva v polnem obsegu zagotovljena. Nedopustno je razprodajati zalogo v podjetjih, ki se bodo zaprla. Akcija bo uvedena hitro, pravično in uspešno.

V Škofji Loki je nedavno umrl organist Jože Matko. Pogreb je bil v torek 11. t. m. Naj počiva v miru!

Smrtna kosa. V Št. Vidu nad Ljubljano so umrli Antonija Pečan, Franc Gladek, Roza Sušteršič, Marija Zaletel in Jakob Sušteršič. Na Brezjah sta umrli Ana Gruden in Marjan Pirnat.

S Spodnjega Štajerskega

Hermann Göring na Štajerskem. Nemški državni maršal Hermann Göring se je pred nedavnim mudil na Štajerskem, kjer si je ogledal velike železne rudnike na Zg. Štajerskem. Te dni je zopet obiskal Štajersko. V imenu prebivalstva mu je izrekel dobrodošlico guverner dr. Uiberreither. Maršal si je v guvernerjevem spremstvu ogledal štajersko oboroževalno industrijo, v Gradcu pa nekatere kultur-

Cerkveni vestnik

Posvetitve brezmadežnemu Srcu Marijinemu

Javni in zasebni nameščenici ter delavci se bodo posvetili brezmadežnemu Marijinemu Srcu v nedeljo, 16. maja, ob 3 popoldne v stolnici. Najlepše vabimo vse nameščenice ter delavce, da se te posvetitve udeležijo v čim večjem številu.

Javne in zasebne nameščenice ter delavce se bodo posvetile v nedeljo, 16. t. m. ob 5 popoldne pri Uršulinkah. Vljudno vabimo vse nameščenice ter delavce, da se posvetitve udeležijo.

Služkinje v Ljubljani se bodo posvetile v nedeljo, 16. maja, ob 5 popoldne v stolnici. Naj bi ta dan prišle vse pred Marijin oltar.

Slovesno proslavo v čast brezmadežnemu Srcu Marijinemu bodo priredile gojenke uršulinskih šol v nedeljo, 16. maja, ob 11 popoldne in ob 6 zvečer v frančiškanskih dvorani. Spored je spretno in skrbno sestavljen. Nad vse lepi bodo prizori iz življenja Marijinega. Vso našo katoliško javnost toplo vabimo, da se obeh prireditev v velikem številu udeležijo. Vstopnice v predprodaji pri A. Šfiligoj, in na porti uršulinskega samostana.

Marijanska akademija, ki jo priredi škofijski odbor za posvetitve pod pokroviteljstvom prevz. g. škofa dr. Rožmana in ki jo izvajajo učenke uršulinskih šol v Ljubljani (gimnazija in učiteljice), bo v nedeljo, dne 16. maja, ob 11 popoldne in ob 6 popoldne v Frančiškanski dvorani. Spored akademije: 1. Pozdrav in zadoščenje brezmadežnemu Srcu Marijinemu; 2. Slike iz Marijinega življenja: 1. Brezmadežna, 2. Dete Marija, 3. Vstop v templj, 4. Oznanjenje, 5. Na poti v Hebron, 6. Magnificat, 7. Mati z detetom, 8. Nazareška idila, 9. Mati s prebodehim srecem, 10. Aleluja. Besedilo: M. Elizabeta. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Šfiligoj, Frančiškanska ulica, ter na porti uršulinskega samostana.

ne ustanove, tako tudi državno visoko šolo za glasbeno vzgojo, ki je na gradu Eggenberg v grški okolici. V noči od sobote na nedeljo je maršal Göring zaključil svoj obisk.

Nov mladinski okrožni vodja v Brežicah. Ker je mladinski okrožni vodja Sturm odšel iz Brežic v Maribor, je bil imenovan za mladinskega okrožnega vodjo v brežiškem okrožju Karl Heinz Wipfel. Uvedba novega mladinskega okrožnega vodje je bila slovesna.

Smrtna obsodba. V Mariboru je bil obsojen na smrt 38 letni mali posestnik France Šimenc iz Sv. Nikolaja št. 9 pri Sv. Juriju ob Taboru. 21. februarja je ubil svojo ženo Ano Šimenc z 12 ubodi. Po umoru je zbežal, vendar so ga orožniki prišli. Obsojen je bil v Mariboru, kjer je bil tudi že usmrčen.

Nesreča. Na tovornem kolodvoru v Mariboru se je zgodila huda nesreča. 24 letnega premikača Rudolfa Sikra so stisnili odbijači in mu zmečkali obe roki precej hudo.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 74 letna delavčeva žena Marija Fras, 57 letni železniški delavec Ivan Čeh, 70 letni gradbeni delovodja Franc Krempel, 84 letni hišni posestnik in upokojeni železničar Anton Znidar, 70 letni občinski sluga Matija Zorec, 60 letni zasebni nameščeh Karl Weis iz Zg. Radvanja, 38 letni pomožni delavec Franc Jesih iz Selnice, mali mizarjev Sinček Bogo Mlinarič. V Konjicah je umrl 84 letni mesar in gostilničar Stefan Filipač, v Malem Mraševem pri Cerkljah (Krško) 70 letni tesar in posestnik Ivan Zbašnik, ki se je priselil iz Kočevskega, v Celju 78 letni gradbeni risar v pokopju Ivan Rozman, pri Rožaki Slatini je umrl veleposestnik Franc Kupnik. — Na vzhodnem bojišču je padel grenadir Franc Pinter, doma iz Lopace pri Pilštajnu.

Zahvala Vsem, ki so mi v bolezni in smrti moje ljubljene žene, zlate mamice, gospe

Zore Košenina roj. Rakoš

stali ob strani, čč. sestram iz Leonišča za vso skrbno nego ob težki bolezni, č. g. duh. J. Premrovu za njegovo duhovno tolažbo, vsem, ki so darovali krasno cvetje, izrekli ustmeno ali pismeno sožalje, pevcem za sočustvujoče petje ter vsem prijateljem in znancom, ki so našo drago v častnem številu spremili v njen poslednji dom, najsrčnejša zahvala. Maši zadušnici se bosta brali v petek, 14. maja 1943, v cerkvi na Viču ob 7 zjutraj in v soboto, 15. maja 1943, v cerkvi Marijinega Oznanjenja ob 7 zjutraj.

Slavko Košenina, soprog, s sinčkom, družina Rakoševa in ostalo sorodstvo

Nov bolgarski roman v slovenščini

Jordan Jovkov: Domačija na meji.

Naša knjiga pri Ljudski knjigarni je izdala enega najboljših modernih bolgarskih romanov, pokojnega Jovkova največji spis »Domačija na meji«, v prevodu Zivana Zuna. S tem smo dobili že drugi roman tega najboljšega bolgarskega pripovednika, ki je umrl pred leti (1937) in ki je bolgarski roman poleg Vazova spravlil v svet. Pred leti je namreč Tone Potokar v Modri ptici prevzel njegov roman »Zanjec«, ki je navdušil s svojo optimistično in pesniško besedo o delu na zemlji ter lepoti Dobrudže tudi naše bralce. Tudi ta drugi roman »Domačija na meji« nas popelje v Dobrudžo na samo mejo med Bolgari in Rumuni, ker da veliko vlogo tudi obmejnemu bolgarskemu častniku Galčevu. Sam naslov v slovenščini — se mi zdi — ne pove dovolj, kajti slutiti da, da bo glavna snov v knjigi življenje trajne domačije, nekaj ep o kmečkem življenju na vasi sploh. Bolgarski naslov »Čiflik« kraj granicata (1943) pove več, kajti »čiflike pomeni — veleposestvo in motiv socializiranja veleposestva je eden važnih motivov v romanu, kateremu daje celo široko podlago in epično osnovo. Sicer pa je romana izrazito ljubezenskega značaja. Glavna snov je ljubezen izredno sveže in žive Nona, veleposestnikove hčerke, sicer študentke v Švici, toda posebjene duše kmečkega dobrodužanskega ljudstva, do obmejnega častnika Galčeva. Ta Nona je zanimiv znaj: vesela in brezkrbna, neresna in živahna, polna življenja; zaročena je sicer v Švici z nekim mladim židom, doma zavrača socialista Josifa, ki je zaljubljen vanjo že od mladosti let, vnaša pa se do obmejnega častnika Galčeva, pa tudi tako, da se jasno ne izjavi, vsaj spričo matere, ker jo hoče speljati na napačno sled. A razmerje med njima se vedno bolj čisti: par srečanj poživlja povest, ki je najlepša prav v opisu lepe poti ob meji, v kateri pride Nona ljubezen najbolj do prirskega izraza. Galčev že misli na ženitev — tedaj pa pride tragika vmes. Ves čas pa se je v podtalnem dogajanju poleg te

ljubezenske idile, Noninih voženj s kolesljem iz čiflika v Senovo in srečanj s Galčev, razvijala široka podlaga romana: boj med veleposestvom in kmeti, Nonoin oče Manulaki je postavljen morda najbolj krepko v vsej povesti, ter je kot star fevdalec, ki drži s krepko roko svoj čiflik, dasi čuti, da se mu ob sinovi, Tošovi, razpisnosti podira. Njegova druga žena Antica, katere hči je Nona, je bila kmetica ter je pomenila v bistvu prehodno stanje, ki naj fevdalno posest prenese v roke kmetov, obdelovalcev. Grdja, nekdanji njen ljubimec in poznejši kaznjeneec, pa vodi kmetijski upor, ki hoče Manulakiju odvzeti njive ter jih — socializirati. Ta spor med gruntom in kajzarjem je sicer samo rahlo ekiciran in ni dovolj, — kot bi pri romanu pričakovali — izrabljen, »endar pa je v toliko, da dogajanje zavija v napetost in novo smer izven ljubavne idile. Tako pride do ostrega nastopa med obema svetovima, v katerega se vmeša po dolžnosti tudi oficir obmejne straže. Ko pa v l. 1923 pride celo do neke širše vstaje (pisatelji jo jasno ne opredeljuje, videti pa je, da je bil nekakšen socialni »prevrat« v Bolgariji, ki je segel s svojimi kratkotrajnimi posledicami tudi v ta čiflik) — v kateri pada Galčev kot žrtev. In te smrti življenja polna in vesela Nona ne more preživeti. Tedaj se je žele zavedela, da Galčeva resnično ljubi. In ko dobi pismo, da se bliža njen zaročenec, švicarski žid, ki naj bi z odnariem rešil zadolženi čiflik, se sama zastrupi. Če Manulaki žaluje za njo in kar pusti, da čiflik propade še za njegovega življenja; prodaja ga obični, ki ga napravi za skupno last vaščanov in Grdja je njega upravitelj. Tako se je fevdalno veleposestvo kolektiviziralo, prišlo v last ljudstva, kakor ga je namenila že apoteozirana Antica, Manulakiju po ostaneta samo še dva grobova: Antica in njena hči Nona, med katerima hoče biti pokopan.

To bi bila nekakšna vsebina tega romana, ki je sestavljen iz dveh ne popolnoma zlitih prvin: je to bolj ljubezenska idila, kakor pa široko postavljen socialni roman, kar bi rad bil, in ga vsa ideja celo precej tendenčno ilustrira.

Zato se nam zdi ta čudna pomiritev Manulakija, krepkega, neizprosnega vaškega samodržca, z usodo na koncu povesti, bolj tendenčna kakor naravna in to kljub njegovi ljubezni do lepe Antice. Tudi Manulakijev spor s Tošem ni bogve kako utemeljen. Toda to ne zmanjšuje pesniške vrednosti dela, njegove svežosti lika Nona, ki je naravnost tipična predstaviteljica Dobrudže, da bi človek že mislil, da je njen simbol, ki tragično umira ob smrti svojega stražnika... Antica in Nona ter Manulaki so najbolj žive osebe poleg drugih kmečkih tipov iz Dobrudže (stari roman na Antičin grob), manj so Galčev in drugi. Živi pa Dobrudža z vso svojo pozicijo in živo mejo, ki je našla lep opis v enem najbolj razgibanih poglavjih. Živé tudi te lepe ravninske mesečne noči. Po vseh teh odlikah, ki kažejo Jovkova velikega epika, se roman uvršča nedvomno med najboljše bolgarske pripovedna dela in med eno zadnjih del (1943) največjega modernega bolgarskega pisatelja, ki postaja po zaslugi slovenskih prevajalcev dobro znan tudi že med Slovenci. Prevod Zivana Zuna je dober in sočen ter bo knjiga, ki se izredno lahko bere zaradi nazorne plastike in razgibanosti. Če ni velik socialen roman, kakor ga kaže zasnutek; če ga je Jovkov rešil v družabnem pogledu preveč prilagojeno svoji socialni želji, je v ljubezenski idili močna stvaritev; prav tako tudi lika Nona in Manulakija. Naša prevodna književnost se je obogatila z novim delom iz slovenske literature, ki je vredno branja.

Pastirsko pismo. — V salezijanskih knjižnicah je izšel kot št. 224. — Kot posebna knjižica postni nastirski list ljubljanske škofa dr. Gregorija Rožmana pod naslovom Preizkušnja vere. Pastirski listi izidejo uradno v škofijskem vestniku ter se preberejo na prižnicah v cerkvi. Toda človek bi hotel važno pastirsko pismo imeti tudi v posebni izdaji, da ga ponese tistim, ki niti ne morejo v cerkev (bolnikom, zadržanim itd.), ali pa, da ga dobro premisli in preštudira doma. Letošnje velepomembno pastirsko pismo govori o

Fantje - dekleta

samo za vas:

Jaklič: SVETLA POT (Čista mladost)

Knjiga za dekleta in fante. Vez. 32 lir

Toth: POMLADNI VIHARJI

(Fantovska mladost) Br. 23, vez. 30 lir.

Gerely: DAJ MI SVOJE SRCE

Knjiga za dekleta. Br. 25 lir, vez. 35 lir

Weiser: LUC Z GORA. Povest iz dijaškega življenja. Br. 14 lir, kar. 17 lir, vez. 21 lir

»LJUDSKA KNJIGARNA«

v Ljubljani - Pred Škofijo šte. 5

M klošičeva cesta 5 in podružnica

Novo mesto (preje Krajec)

Iz Hrvaške

Okrožnica zagrebskega nadškofa. Zadnje dni aprila meseca je zagrebski nadškof dr. Stepinec izdal okrožnico na vso svojo duhovščino, s katero ji naroča, naj vernikom raztolmači zadnjo poslanico Svetega Očeta s prižnice. Istočasno ji naroča, naj vernike povabi, da ves mesec maj molijo po namenih papeža Pija XII. Posebno pa naj se z molitvijo zateče k Mariji mladina, ker nam »nihče, razen Njce — tako zaključuje svojo okrožnico zagrebski nadškof — za svojim zagovorom pri Bogu ne more pomagati, da se svetu zopet vrne mir in da zopet zavzela pravo krščansko življenje na zemlji.«

Opozorilo hrvaškega časopisja. Zagrebsko časopisje opozarja policijske oblasti na samopašnost in razuzdanost, ki se je pričela javljati med gotovo plastjo moške mladine bodisi na ulici ali pa pri posameznih prireditvah. »Hrvatski Narod« je mnenja, da je treba tako mladino poslati na prisilno delo v poboljševalnice in jo na ta način ozdraviti »halkanščine«.

Setev riža v NDH. Hrvatski gospodarsko-politični dnevnik »Gospodarstvo« poroča, da je te dni prišlo iz Bolgarije v NDH pošiljka semenskega riža, ki ga bodo pričeli gojiti na Jelas polju pri Brodu, kakor tudi na področju ob južnem teku reke Neretve pri Opuzenu in še v nekaterih drugih krajih južne Hrvaške. Na vseh teh krajih so riž že posejali pod nadzorstvom posebnega strokovnjaka-agronoma, ki ga je v te kraje poslalo glavno ravnateljstvo za kmetijstvo.

Iz Srbije

Praznovanje letošnjih velikonočnih praznikov v Beogradu. Letošnjo veliko noč so naši katoliški rojaki v Beogradu praznovali v znaku skromnosti in pobožnosti. Pri katoliških cerkvah so bile skromne procesije, ki pa so vendarle dovolj glasno pričale o veličini praznika in o razpoloženju vernikov. Tudi iz drugih srbskih krajev prihajajo poročila, da so naši rojaki ponekod prav ganljivo praznovali velikonočne praznike. Istočasno so letos povsod praznovali svojo veliko noč tudi pravoslavni.

Podražitev vlaka v Srbiji. S prvim aprilom so letos v Srbiji na vseh železnicah podražili ceno vozovnic za 100 odstotkov.

Velikonočne počitnice so bile letos na vseh srbskih ljudskih in srednjih šolah zelo kratke. Zaradi dosedaj skrčenega pouka so trajale samo od vključnega velikega četrta do torka po veliki noči.

Najvišje cene za staro železo. Komisar za cene v Srbiji je izdal naredbo, s katero je določil najvišjo ceno za prodajo starega železa. Cena temu blagu se po tej odredbi sme gibati od 1.15—1.90 dinarjev za 1 kg.

trpljenju, veri in katoliški Cerkvi v času, ko je laž in brezverstvo na pohodu in se valovi sovražstva zaletujejo v Kristusovo Cerkev, je bodrilo našega nadpastirja, naj vztrajamo v veri in iz nje črpamo moč in veselje. Zato je na željo ljubljanskih mestnih župnikov izšel v obliki enolirskih knjižic, ki jih izdajajo Salezijanci, ter bore lahko pride v roke vsem, ki so potrebni bodrila in tolažbe ter vere v sedanjih dneh. Četudi je bilo pismo namenjeno za sveti post, je aktualno tudi še sedaj.

Koncert Ljubljanskega komornega dueta

Priznana umetnika prof. Anton Trost in prof. Jan Šlais sta priredila v zadnjih dneh koncert skladb za violino in klavir. Za to intimno umetnostno panogo sta s svojimi dosedanjimi nastopi vzbudila zanimanje že v velikem številu občinstva, ki v glavnem tudi pri tem nastopu ni odvedalo. Odigrala sta Tartinijevo sonato v g-molu, pisano v klasično izklesanem slogu. Kot drugo točko smo slišali Mozartovo sonato v d-duru, za tem pa Vorničkovo sonato op. 3; slednja je polna zagona, skoraj bi rekel nekatere upornosti: težo dela nosi klavir; violinski part seveda ni zanemarljen, vendar v primeri a klavirjem stopa v ozadje. V primeri s to sonato se zdi Szymanowskega sonata op. 9, ki smo jo nazadnje slišali, dokaj bolj umirjena.

Oba izvajalca poznamo že iz njunih dosedanjih nastopov kot umetnika, ki svoje poslanstvo pojmujejo kar se da resno. Dvočlanska virtuoza vsak na svojem instrumentu se v skupni igri vzajemno podpirata, dopolnjujeta, dajeta na primernih mestih prednost glavnemu igralcu in sicer tako, da nikoli ne trpi estetško zaokrožena enotnost igre; skladbe interpretirata slogu in značaju primerno; s svojo igro znata poslušalce vseskozi ohraniti pozorne. Motreč njune izvajalske sposobnosti smemo upravičeno trditi, da nam bosta posredovala še doberšen del tovrstne literature.

M. T.

S.S. VAN DINE:

67

Umorjeni Kanarček

Cleaver je v začetku predlagal precej skromno postavko. Spotswoode je takoj hotel višjo. Vance pa je postavko še povišal in ker Markham in Allen nista ugovarjala tej vsoti, so vsi enoglasno sprejeli.

Vrednost, ki so jo dali igralnim kartam, jim je skoraj vzela sapo. Niti Mannix ni mogel zadržati slike začudenja.

Prvič in drugič je zmagal on, v tretje in četrto pa Vance; nato je imel Spotswoode nekoliko sreče, končno pa je Markham dobil precejšen kup igralnih znamk. Do takrat je samo Cleaver izgubljal, toda čez kake pol ure se mu je že posrečilo, da je zopet pridobil to, kar je prej izgubil. Zatem se je Vance postavil odločno na prvo mesto; kmalu pa je sreča zopet prešla k njegovemu prijatelju Allenu. Nato je nekaj časa bila sreča približno enako naklonjena vsem igralcem, čez nekaj časa pa sta Cleaver in Spotswoode začela močno izgubljati. Okrog pol enih je ozračje postalo kar težko, ker so bile postavke zelo velike in so stave narasle tako hitro, da so bile občutne tudi za premožne ljudi, kakršni so bili igralci.

Malo pred eno uro, ko je igralna strast dosegla skoraj višek, sem opazil, da je Vance pogledal Allena in si šel z robcem preko čela. Ta kretanja bi se zdela naravna vsakomur, ki bi ga ne poznal, meni pa je bilo jasno, da je to nekaj dogovorjen znak. Videl sem, da je v tem trenutku Allen mešal karte, da jih razdeli. Morda mu je dim cigare šel v oči, kajti opazil sem, da je pomežiknil. Ena karta se mu je izmuznila iz rok in padla na tla. Spretno jo je pobral, mešal karte še nekaj časa, nato podal šop Vanceju, ki ga je privzdignil.

Postavka, ki je bila na mizi, je predstavljala kar celo premoženje. Cleaver, Markham in Spotswoode so se umaknili, bila je vrsta na Vanceju, da začne igrati in storil je to z nenavadno visoko vsoto. Ludi Allen se je takoj umaknil, Cleaver pa je pristal. Ostala sta torej pri igri samo Vance in Cleaver. Ta je zahteval eno karto, Vance pa, ki je igro začel, dve. Vance je označil neko število, ki pa ga je Cleaver še občutno povečal. Vance je to število še povišal, nakar je Cleaver poskočil še više in tako dosegel neverjetno visoko število. Vance je nekoliko okleval, a potem sje šel pogledat. Cleaver je tedaj zmagovalno pokazal svojo igro.

»Kraljeva lestev s fantom,« je dejal, »ali me morete pobiti?«

»Nikakor ne. Vzel sem dve karti,« je dejal Vance in pokazal svojo igro: imel je poker s kraljem.

Približno pol ure pozneje je Vance spet vzel robec iz žepa in šel z njim preko čela. Opazil sem, da je zopet Allen mešal karte in da je postavka bila ponovno precej visoka.

Allen je za trenutek prenehal, izpil nekoliko whiskyja, si prižgal cigaro in potem ko je Vance privzdignil kup, je začel deliti karte.

Cleaver, Markham in Spotswoode so se umaknili. Vance je zopet začel igro s celotno vsoto, ki je bila na mizi. Nihče drugi ni sprejel poziva, razen Spotswooda in to pot se je igra omejila na ta dva igralca. Spotswoode je zahteval eno karto. Za bip je zavladala popolna tišina. Vsi so zadrževali sapo. Zdelo se mi je, da je ozračje polno elektrike in mislim, da so tudi ostali imeli enak občutek, ker so zasledovali igro z naravnost mrzlično radovednostjo. Vance in Spotswoode pa sta bila videti kar neverjetno mirna. Pozorno sem ju opazoval, toda nisem mogel opaziti najmanjšega razburjenja.

Zdaj je bil Vance na vrsti. Molče je porinil na sredo kupček igralnih znamk, bila je najvišja postavka tega večera. Spotswoode je takoj postavil poleg tega kupčka enak kupček znamk,

nato je mirno in hitro preštel, kar mu je še ostalo, bila je silno visoka vsota, in vse skupaj mirno porinil k ostalim znamkam.

»Moj ostanek,« je izjavil.

Vance je nekoliko skomizgnil z rameni.

»Umaknem se,« ljubeznivo se je nasmešnil Spotswoode in pokazal kot začetek: imel je štiri ase!

»To se pa res imenuje poker!« je vzkliknil Allen in se pogladil po bradi.

»Poker?« je ponovil Markham. »Umakniti se s štirimi asi z vsem tem denarjem na mizi!« Ludi Cleaver je začuden zamrmral. Mannix pa se je razočarano namrdnil.

»Nikakor vas nočem žaliti, gospod Vance,« je dejal, »toda če preojam igro zgolj s poslovnega stališča, se mi zdi, da ste se prehitro udali...«

Spotswoode je pogledal okrog sebe.

Svetogorsko svetišče

Iz Vareseja se odcepi tramvajska proga, ki vozi v svetogorsko svetišče. Svetišče je mogoče opaziti v višini s svojo vasico, z znamenito potjo kapelic, ki se vije skoz bujen gozd ob potočku.

Tradicija, ki je precej utemeljena zaradi omemb, ki jih je mogoče najti v najstarejših dokumentih, trdi, da izvirajo početki tega svetišča že od časa nastopa sv. Ambroža. Nobenega dvoma ni, da je že pred letom 1000 na tem prijaznem gričku stala cerkev, h kateri so romali številni ljudje in v kateri se je častila dragocena Marijina podoba, ki se je ohranila do danes. V tej cerkvi je bil že od takrat nameščen odlični kapitelj, na čelu katerega je bil opat z mitro.

V 15. stoletju je sloves svetišča še bolj zrastel, ko je poleg njega ustanovila blažena Katarina da Pallanza samostan avguštink, ki je še danes zelo znan in cvetoč. Toda še bolj se je razvil pomen svetišča in romarji so začeli prihajati v večjem številu, ko je v začetku 17. stoletja pater Avguštin Aguggiari da Monza (po katerem je mesto Varese iz hvaležnosti imenovalo eno izmed najlepših cest) zamislil in izvedel 14 kapelic poleg svetišča, ki so pravi biser umetnosti.

Ta arhitektonska slikarska kiparska sestavitev je najodličnejši spomenik, ki priča o višinah, ki jih je v teh umetnostih doseglo 16. stoletje.

Gradba teh kapelic, ki se je izvršila v zelo žalostni dobi, je trajala skoraj sto let in se je nadaljevala s pomočjo žive vere številnih romarjev in vztrajnosti patra Aguggiarija in stavbenika Bernasconija iz mesta Varese, ki so ga tudi imenovali »mancino«.

Ob vzhodju griča stoji skoraj kot mistični uvod v žalostno, ki se je odigrala pred očmi obiskovalca, ljubeč oratorij v baročnem slogu, posvečen brezmadežnemu Marijinemu Srcu.

Kapelice (ki se vrstijo po skrivnostih rožnega venca) so razdeljene v tri skupine po treh obokih, ki jasno začetvajo tri presledke na poti molitve. Prvi obok, ki se začneja poleg oratorija Brezmadežne, nosi lepo izdelan kip Device, ki se zdi, kakor da bi vabila prišleca.

Za kapelami veselja je drugi obok, ki vodi h kapelami trpljenja, posvečen sv. Karlu v spomin na velikega kardi-

nala, ki je tako vneto častil vareško svetišče. Končno je tretji obok pred častljivimi skrivnostmi, posvečen svetemu Ambrožu, milanskemu škofu, ki naj bi bil početnik tega svetišča.

Bernasconi je zamislil vse scenografično delo in načrt za notranjo izdelavo posameznih kapelic, postave protagonistov in nekaterih postranskih osebnosti, medtem ko naj bi na stranskih stenah in na oboku znameniti slikarji uprizorili razne prizore iz svetega pisma, ki bi bili v skladu s plastično predstavo skrivnosti same in ki bi se nanjo nanašali.

Zadnja častljiva skrivnost o kronanju Device Marije je v kapeli svetišča samega, kjer stoji češčena podoba.

Občudovanja vreden je tudi monumentalni Mojzesov vodnjak, klasično delo Francesca Maria Argentinija, in bazilika, ki je zelo starega izvora in je bila končno arhitektonsko urejena s pomočjo velikodušnosti raznih knezov, predvsem Ludovika il Moro, stavbenika Bartolomea di Cremona, znamenitega Gadia.

Bazilika ni obširna, toda renesansa ji je dala pozneje plemenite oblike. Pozneje je baroško stoletje spremenilo čiste in preproste poteze renesanse s stukturami in brezštevilnimi okraski.

Zelo star in čudodelen kip Madone stoji na glavnem oltarju, ki je bogat, razkošen, okrašen z dragocenim marmorjem, kovinami in redkimi tkaninami. Ta fantastična dekoracija je od kiparja Giuseppe Rosatija, ki jo je končal v letu 1662.; pod glavnim oltarjem je zelo stara kriptna, ki izhaja bržkone že iz 8. stoletja.

Iz cerkve gredoč je mogoče občudovati na levi strani glavnega oltarja vrata, ki jih je dal odpreti Francesco Sforza leta 1532. Leta 1900. je bil odprt svetogorski muzej, ki hrani tudi zbirko iz svetiščnega zaklada: poleg predmetov dokumentarne in resnične vrednosti je mogoče opaziti tudi dragocene kože in brokate in nekaj krasnih koralov, med katerimi je zelo znamenit koral iz leta 1476., okrašen s silno dragocenimi miniaturnimi. Muzej hrani med drugim tudi krasno sliko, ki jo je podaril papež Pij XI., ki je zelo častil to sveto goro in je tukaj praznoval 25 letnico svojega mašniškega posvečenja. (334)

Vojaški položaj v Tuniziji po nemški strokovni sodbi

Berlin, 12. maja. s. Vojni položaj v Tuniziji, kakor pravijo v tukajšnjih vojaških krogih, se ni več bistveno spremenil. Osne čete se še dalje najbolj zagrizeno upirajo na onih točkah, kjer se jim je še posrečilo obdržati. Navzlic porazni premoči v moštvu in orožju, ki sovažnik z njo razpolaga, mu ni uspelo premagati osnih čet, ki so zasedle postojanke južno in jugovzhodno od mesta Tunisa. Le na eni točki se je sovražnim oklepim oddelkom posrečilo narediti majhen vdor, ki pa je bil takoj preprečen.

Med napadi, ki jih je sovražnik sprožil proti novim postojankam italijanskih in nemških čet, ki so takoj po svojem prihodu na obrambno črto južnega odseka naredile dolg obrambni zid pred polotokom rtiča Bon, so Angleži in Amerikanci naleteli na žilav odpor in so utrpeli hude krvave izgube. Na tem področju je eni sami težki bateriji uspelo zažgati 15 sovražnikovih tankov ter tri oklepne avtomobile za prevažanje vojaštva. Tudi letalstvo se je živo udeleževalo boja, kakor so se ga udeleževali že v prejšnjih dneh, ter oviralo

Posebno italijansko vojaško odposlanstvo, ki ga je vodil general Grazioli, je zapustilo Bukarešto in se vrnilo v Italijo. Po vojaški paradi je romunski kralj Mihael priredil kosilo na čast odposlanstvu.

Bolgarska policija je izsledila v Skoplju tolpo, ki se je bavila s ponarejanjem osebnih izkaznic in potnih listov. Tolpa je imela podružnico v Sofiji. Na meji so prijeli štiri Jude s ponarejenimi potnimi listi.

Amerikanci vedno bolj širijo svoj vpliv v Severni Afriki in Sredozemlju na škodo Evrope, zlasti pa na škodo svoje zaveznice Anglije. V Egiptu, Alžiriji, francoskem in španskem Maroku so odprli konzulate, ki naj služijo za središča špionaže. Vpliv Amerike je poseben velik v Francoski zahodni Afriki, kjer je že prišla z deli, da spremene Dakar v oporišče Združenih držav.

premake sovražnikovih čet in s svojim orožjem razdejalo 60 prevoznih avtomobilov. Poleg tega je osno letalstvo učinkovito bombardiralo pristanišče v Boni ter zažgalo dve tovarni ladji. Nemška letala so slednjič izvedla silovit napad na zastraženi sovražnikov ladijski sprevid, ki je plul ob alžirski obali. Več ladij, ki so bile zadete, se je ustavilo.

Po daljši in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere je za vedno zaspal naš dobri brat in stric, gospod

ANDREJ ŠUMI

višji poštni kontrolor v pokoju

v 74. letu starosti: Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, 14. maja 1943, ob 15 z Zal, iz kapele sv. Petra k Sv. Križu. Ljubljana, 12. maja 1943.

Zalujoči: Fani Kokalj roj. Šumi, sestra, Kokalj Anton, Kos Stanko, nečaka, in ostalo sorodstvo

Po kratki in mučni bolezni je odšel za svojo ljubljeno in nepozabno soprogo naš dobri strček in svak, gospod

ing. Hugo Spitzer

Draga pokojnika bomo spremili na njegovi zadnji poti v četrtek, dne 13. maja 1943, ob 5 popoldne izpred farne cerkve na Viču na viško pokopališče. Do dneva pogreba leži v mrtvašnici splošne bolnišnice. Maša zadušnica bo v torek, dne 18. maja 1943, v farni cerkvi na Viču.

Ljubljana, dne 11. maja 1943.

Zalujoči: Tončka Skubic, nečakinja, ter rodbine: Skubic, dr. Grapar in Porenta

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA
U. Mioni 23

Ramuzenti je natočil v dve ilovnati čaši. Vrtar ni opazil, da je napolnil eno do vrha, v drugo pa je malo vlijl: pa tudi ako bi opazil, bi se ne zmenil za to okolnost. Ako hoče Ramuzenti piti malo, bo sam trpel škodo.

»Na Faraonovo zdravje!« nazdravi Ramuzenti dvignivši čašo in jo nese k ustnicam, ne da bi pil. Vrtar jo pa pohlepno izpije.

»Maska z ustnicami.«
»Pri repu bika Apisa! Kakšna slaščica! Zakaj ne morem vedno piti takega vina? Nikoli ne bi umrl, ker bi upijani smrt,« pravi.

»Pij! Zadosti ga je za oba!« ga sili Ramuzenti in mu nanovo natoči čašo.

Hebronsko vino je zelo močno. Med in korenine, ki so mu bile primešane, so ga napravljale še močnejše varenje je še povečalo jakost. Ničče, niti velikan mu ni mogel biti kos.

»Ali je dal Zafnatpanea danes koga zapreti?« vpraša Ramuzenti vrtarja, da se prepriča, ako je imela njegova ovadba kak uspeh.

»Ne.«
»Ne?« vpraša Ramuzenti razočaran. Ni pričakoval takega odgovora. »Veš dobro?«

»Res ne.«
»Deset mož?«
»Deset?«
»Da.«

»Onih deset, ki so danes zjutraj stali na cesti?«

»Prav te. Ni jih dal zapreti?«

»Povabil jih je na veliko pojedino in obedoval z njimi.«

Malo je manjkalo, da se ni Ramuzenti oklofotal in se vrtarju izdal.

Zares je bil nepreviden: tri, pet, desetkrat nepreviden! To bi bil polomil! Zdaj je razumel sumničenje podkralja; zdaj prepoved, da ga ne smejo pustiti iz hiše. Toliko se je trudil, da bi podal zaželeno ovadbo in zdaj, ko mu je to uspelo, je ovadil deset prijateljev podkralja. O nadloga! To ti je smola! Ni bil pomislil, da je podkralj tuje in da ima mnogo prijateljev med tuji in ako je bil kdo pravi njegov sovražnik in mu stregel po življenju, tega ni bilo iskati med tuji.

Toda kar je, je! Napravil je veliko neumnost in ni mogel ničesar popraviti.

»Ali so še v hiši?« vpraša sumljivo. Gorje, ako so ti močni možje še v hiši! Potem ne bo mogel izpeljati svojega načrta.

»Ne.«

»Ali si gotov?«

»Odlisi so takoj po obedu.«

»In se niso vrnili?«

»Ne. Majordom jih je spremljal k žitnicam. Prijatelji so podkralja, ki so prišli iz daljnih krajev kupovat žito. Ni bilo to prvič, da so prišli,« pravi vrtar in dvigne čašo k ustim.

»Izvrstno!« vzklikne.

»Najboljše vino na zemlji.«

»Ako bi Zafnatpanea vedel, da ga jaz pijem!«

»Se nima nič pritoževati razen nad seboj.«

Kdo mu je rekel mene osumiti? Ali naj bom jaz vljuden s tistim, ki mene sumniči? Toda vrtar, ti nič ne piješ.«

»Že dve čaši sem izpraznil,« reče ta z nekoliko trudnim glasom in debelo gleda od velikega napora. Ni bil navajen piti. Močno vino je nanj zelo vplivalo.

»Samo dve? Štiri so Apisove noge in štiri vola Mnevi. Vsaj osem jih moraš izprazniti.«

»Bo preveč.«

»Zakaj? Vina ni nikoli preveč.«

»To vino je dobro,« jeclja čuvaj z otečenim jezikom.

»Ti ga žališ, ako praviš, da je samo dobro. Izvrstno je, je faraon med vini. Noben malik ne pije boljšega. Sem čašo! Zdaj so tri!« pravi Ramuzenti in znova nalije čuvajevo čašo.

»Meni se dremle, pa moram bdeti,« jeclja stražar, ko izprazni tretjo čašo.

»Saj pravim, da si premalo pil. To vino ima hvalevredno lastnost, da uspava, ako ga malo izpiješ: ako ga pa več izpiješ, te ohrani čuječega.«

»Ali ti ne piješ?«

»Že tretjo čašo praznim.«

»Nisem te videl.«

»In zdaj četrto zate in zame!« pravi mali ropar ter napolni vrtarjevo čašo, nekaj kapljic pa ulije tudi v svojo.

»Na zdravje Faraona!«

Nihče ni mogel odkloniti takega povabila. Odklonitev bi pomenila žalitev njegovega veličanstva. Vrtar je zato pil in rad izpil.

Četrta čaša še poveča njegovo zaspanost, proti kateri se brezuspešno bori.

»To vino...« jeclja.

»Je izvrstno.«

»Pri rogovih Apisa! Zafnatpanea...«

»Ta bedak!«

»Ta be... be... Kako si rekel?«

»Ta bedak!«

»Da. Ta be... be... bed... Av! Kak zaspanec! In moram ču... čuva... Zafnat... Be...« jeclja čuvaj.

Ramuzenti mu naglo natoči čašo.

»Pij!«

»Zaspan sem,« reče vrtar in odrine čašo.

»Pij! Vino te bo zdramilo! Na zdravje Zafnatpanea...« ponovi Ramuzenti in nastavi prazno čašo k ustnicam.

»Be... beda...« pravi čuvaj z vedno bolj trdim jezikom.

»Pij! Vino te bo zdramilo.«

»Zaspan sem!« odgovori vrtar in si ne upa piti.

»Pij! Na zdravje Zafnatpanea! Ako ne piješ na njegovo zdravje, se pravi, da ga sovražiš. Že vidim zate pripravljen konopeč! Pravi Ramuzenti in porine čašo v roke vrtarju.

Ali jo bo prijel? Kdo bi mogel reči? Toda vzame jo, dvigne k ustnicam in izprazni. Čaša pa mu zdrkne iz rok in pade z ropotom na tla, kjer se razleti v tisoč kosčkov.

»Nesreča!« buči Ramuzenti. »Ta trušč. Da le ne bi koga zbudil.«

Vrtar hoče zakričati, ko mu je padla, toda uvidi, da so njegove besede nekoristne. Glava vrtarja kloni na prsi, brada se skriva v obleko; zapre oči in zaspi.

Ramuzenti si mane roke od zadovoljstva. Dosegel je svoj namen.